

ספרי' — אוצר הספרים — לויבאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

דברים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
בפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

IN LOVING MEMORY OF
Mrs. **Raizel** bas Reb **Eliyahu** ע"ה **Mayers**
On the occasion of her first yahrtzeit,
Shabbat Parshat Devorim, 8 Menachem-Av, 5768
ת. נ. צ. ב. ה.

DEDICATED BY HER LOVING CHILDREN
Elka bas **Raizel** 'שתח' **Raizel**
Yenta bas **Raizel** 'שתח' **Raizel**
Chaim ben **Raizel** 'שיחי' **Raizel**
and her grandchildren and great-grandchildren
שיחי

IN LOVING MEMORY OF
Reb **Yitzchok Dovber** ben Reb **Dovid** ע"ה **Brown**
Passed away on 14 Menachem-Av, 5742
Mrs. **Faiga** bas Reb **Yaakov** ע"ה **Brown**
Passed away on 19 Elul, 5762
ת. נ. צ. ב. ה.

DEDICATED BY THEIR CHILDREN & GRANDCHILDREN
Dr. & Mrs. **Dovid Eliyahu** and **Sara Malka** שיחי **Brown**
Mr. & Mrs. **Uri** and **Shaina (Helen) Chada** שיחי **Misrachi**
and family שיחי

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ומכל האמור מובן – שזמן זה ומקום זה ה"ה זמן ומקום הכי מסוגל לביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – שיהודי מאמין באמונה שלימה, שמשיח צדקנו – "מלך מבית דוד" הוגה בתורה ועוסק במצוות כו"ו, וכ"משיח ודאי" (עיי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל)⁷ – נכנס כעת ממש לבית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, הוא מוליך את כולנו בתוך כלל ישראל לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

בעמדנו כאלף הששי עצמו, לאחר "חצות" האלף, לאחר שנת הת"ק, ולאחרי הקיצים השונים שכבר עברו, בשנת תר"ח ובשנת תרס"ו⁸, עד – ההכרזה של נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)⁹, אשר בשנים אלו ניתוסף יותר ויותר בגילוי פנימיות התורה, ובהמשך השנים ניתוסף בזה עוד יותר ויותר, עד – הפצת המעינות חוצה בכל קצו תבל, אפילו בפינה נידחת בעולם, ולא רק שהגיעו לשם התוצאות והפצת המעינות חוצה, אלא גם המעינות דפנימיות התורה בעצמם,

...כבר סיימו כל הענינים, וביהמ"ק עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע לכל הענינים – כבר "הכל מוכן לסעודה", ישנם כל הענינים מוכנים כבתיבה סגורה ונתנה התיבה והמפתח לכל יהודי¹⁰,

הדבר היחידי שאליו מחכים הוא – שיהודי יצחק עוד צעקה, ועוד בקשה ותביעה ועוד תזכורת: "עוד מתי"?...

ועל ידי זה הוא פועל שמשיח צדקנו נכנס עכשיו לבית הכנסת, ולוקח את כל היהודים כאן בתוך כלל ישראל לארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ר יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

אחר⁶. ובמיוחד כאשר את ההבדל שבין "עיר" לבין "קריה" כבר מציינת התורה במלחמת סיחון שלפני כן, ושם אין מוזכר ההבדל של "ערים בצורות חומה..." לעומת "ערי הפרזי"⁷.

ויש להעיר, שבמלחמת סיחון מציינת התורה רק את החידוש שבכיבוש הקריות – "לא היתה קריה...", ולא את החידוש בכיבוש "ערים בצורות חומה", למרות שסביר לומר, שגם בארץ סיחון היו ערים מוקפות חומה.

ב. "קריה... שיש בה בני אדם"

בעל סדר הדורות מבאר, בספרו "ערכי הכינויים"⁸, את ההבדל שבין "עיר" לבין "קריה": "עיר" נקרא אף שאין בהם אוכלוסין ודירין, אבל קריה הוא על שם שיש בה בני אדם¹⁰ כמו¹¹ מה קול הקריה חומה". לפי זה הוא מבאר את הביטוי¹² המופיע לגבי ערי המקלט "והקרייתם לכם ערים" – "כי הערים תעשו אותם קריה"¹³ כמו שאומר הרמב"ם¹⁴.

(6) ראה רד"ק ירמ' מת, מא בפירוש "קריית". אבל ע"פ פירושו אא"פ לומר שזה החידוש כאן. ופשיטא שאין לפירש כאן ע"פ פירוש העיר ערך קרי' (בלשון קרי' שבב"ר פ"ח, ג) – כפר.

(7) ועוד: הרי במלחמת סיחון ועוג מפורש (חקת כא, כג. לג) "ויצא לקראת ישראל", "ויצא עוג מלך הבשן לקראתן הוא וכל עמו", וכפ"ש"י (שם, כג – מתחומא שם כג. במדב"ר פ"ט, כט) גבי מלחמת סיחון ד"נתן בלב כל אנשי המלחמה לצאת מן העיירות ונתקבצו כולם למקום אחד ושם נפלו ומשם הלכו ישראל אל הערים ואין עומד לנגדם כו" – ומאי נפק"מ איכא בומן המלחמה ואף דאילו הייתה חשבון מלאה יתושינ כו' – רש"י חוקת כא, כג) דהיי הערים מוקפות חומה?

(8) מערכת עיר.
(9) ראה גם אה"ת חוקת (במדבר כ"ד) ע' א'תתק: עיר סיחון קריית סיחון ההפרש בין עיר לקרי' שדריש בה אנשים ע' עיר במשנה ספ"ה דעירובין שאין בה דירין כו'.
(10) להעיר גם מפרש"י בלק כב, לט. תרגום לירמ' שם.

(11) ע"פ ל' הכתוב מ"א א, מא (ושם: מדוע קול גו').
(12) מסעי לה, יא.
(13) כב"ב"ע מסעי שם: והקרייתם מגזירת קרי'.
(14) הל' רוצח פ"ח ה"ח. והוא ממכות י, א. תוספתא שם פ"ב, ג.

א. "עיר"; "קריה"

בפרשנותנו כשהתורה מתארת את כיבוש סיחון וארצו, נאמר¹ "ונלכד את כל ערי בעת ההיא ונחרם את כל עיר מתם והנשים והטף... לא היתה קריה אשר שגבה ממנו". וכך נאמר גם לגבי כיבוש ארץ עוג², "לא היתה קריה אשר לא לקחנו מאתם".

מפשטות לשון הפסוק "לא היתה קריה", למרות שלפני כן נאמר "ונלכד את כל ערי, מובן, שקריה אינה בדיוק כעיר, ושהתורה משנה בניסוחה רק לשם יופי המליצה³, אלא למושג קריה יש משמעות אחרת, ואת זאת מוסיפה התורה "לא היתה (אפילו) קריה אשר שגבה ממנו... אשר לא לקחנו מאתם" – לא זו בלבד שכבשו את הערים, אלא גם את הקריות.

מהו ההבדל בין "קריה" לבין עיר? ומה היתרון בכך שגם הקריות נכבשו?

יש המפרשים⁴, ש"קריה" היא עיר מוקפת חומה, בעוד שבמושג עיר הכוונה היא לעיר פרוות, כפי שאומרת התורה מיד לאחר מכן "לא היתה קריה... ששים עיר..."², "כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה... לבד מערי הפרזי..."⁵.

והחידוש הוא, שלא זו בלבד שערי הפרזי נכבשו, אלא נכבשו גם הקריות, הערים המוקפות חומה שמוגנות הרבה יותר.

אבל דוקא מכך יש לדייק ולומר, שמפסוקים אלו נלמדת ההוכחה להיפך: מעצם העובדה שהתורה מוסיפה את ההבדל הזה, בין "ערים בצורות חומה..." לבין "ערי הפרזים" בפסוק נפרד⁶, מובן, שההבדל בין "עיר" לבין "קריה" בפסוק הקודם, הכוונה היא להבדל

(1) ב, לד. שם, לו.

(2) פרשנותו ג, ד.

(3) ראה ראב"ע בלק כד, יז. רלב"ג שם. ועוד. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 13 ואילך. ח"ג ע' 86 ואילך.

(4) ראה צפע"נ מסעי לה, יא. מלבי"ם שם.

(5) ג, ה.

... מ'האט שוין פארענדיקט אלע ענינים, און דער ביהמ"ק איז עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע צו אלע ענינים – איז שוין „הכל מוכן לסעודה“, מ'האט אלע ענינים פארטיק ווי אין א פארמאכטע תיבה און מ'האט אפגעגעבן די תיבה און איר שליסל צו יעדער איד¹²,

די איינציקע זאך אויף וואס מ'ווארט איז – אז א איד זאל געבן נאך א געשריי, מיט נאך א בקשה ותביעה און נאך א דערמאנונג: „עד מתי?!“..

און דורך דעם טוט ער אויף אז משיח צדקנו קומט אריין איצטער אין דעם ביהמ"ק, און נעמט מיט אלע אידן דא בתוך כלל ישראל אין ארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

(משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, ת"ב (נדחה), יו"ד אב (לפני ערבית) וי"א אב (תנשא))

(12) ראה לקריש חכ"ח ע' 289. וש"נ.

כמדובר לאחרונה כמה וכמה פעמים, שלפי כל סימני הגאולה, "הנה זה (משיח) בא" תיכף ומיד ממש (ומה שעדיין לא בא, אינו מוכן כלל).

* * *

ענין זה הוא בתוקף יותר בהמצאו עכשיו בבית משולש, ביהמ"ק, ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – שזהו מעין והכנה לבית המקדש השלישי, שאף הוא בית משולש: ביתי בית תפילה², בית תורה (מקום סנהדרין ליד לשכת הגזית³), ובית גמילות חסדים (שנמשך ע"י הקרבת הקרבנות⁴).

...ובפרט שנוסף לזה ה"ז זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפילת מנחה, כשמתעוררת התגברות חדשה של (לידת ו) מזל משיח צדקנו, ונוסף לזה – בשנת ה'תשנ"א, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, עד להנפלאות של הגאולה האמיתית והשלימה (שעליהן נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁵).

ערי מקלט אין מושיבין אותם אלא במקום אוכלסין, נתמעטו אוכלסין מוסיפין¹⁵, נתמעטו דיורין מכניסים לתוכן¹⁶ כהנים¹⁷ לויים (וישראלים¹⁸).

אך לפי זה דרוש הסבר: בפסוקים שבפרשתנו ברור שגם ב„ערים“ היו „דיורין“, כנאמר¹⁹ „ונלכד את כל עריו בעת ההיא ונחרם את כל עיר מתים והנשים והטף“, „החרם כל עיר מתים הנשים והטף“²⁰. וצריך אפוא לומר, שבענין זה עצמו – בנושא הדיורין – יש הבדל בין „עיר“ לבין „קריה“.

ג. ישוב העיר – ענין מהותי

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את ההלכה לגבי ערי מקלט „נתמעטו“²¹ דיוריהן מכניסין לתוכן כהנים לויים וישראלים.

בין הטעמים המובאים לכך במפרשים: הריטב"א²² מביא בשם הרמ"ה שמיישבים שם כהנים לויים וישראלים „לפי שיש בהם מדת ענוה ורחמנות ולא יהיו שופכי דמים. וגם לא ימסרו את הרוצח ביד גואל הדם“²³.

לפי טעם זה ההלכה שלעיל דומה לתנאים האחרים שחייבים להיות בערי המקלט, כפי שמפורט בגמרא וברמב"ם, „ערי“²⁴ מקלט אין עושין אותן לא עיירות גדולות ולא כרכים גדולים ולא קטנים, אלא עיירות בינוניות, ואין מושיבין אותן אלא במקום שווקים ובמקום המים, ואם אין שם מים מכניסין לתוכן מים –

(15) כ"ה בערכי הכינויים שם. וברמב"ם „מוסיפין עליהן“ כנמכות שם. ובתוספתא: מביאין אחרים ומושיבין תחתיהם.

(16) כ"ה ברמב"ם. ובגמ' „מביאין להן“. בתוספתא „מוסיף עליהן“.

(17) בירושלמי מכות פ"ב ה"ו, הוא להיפך: נתמעטו דיוריהן מביאין אחרים תחתיהן אם אין שם אוכלסין מביאין לשם כהנים לויים וישראלים. ואכ"מ.

(18) בס' ערה"כ ליתא תיבה זו. וכן ליתא במקורו בספר אהבת עולם.

(19) ב, לד.

(20) ג, ו.

(21) ל' הרמב"ם. וראה הערה 16.

(22) מכות שם.

(23) ולהעיר מחינה מצוה תח.

(24) ל' הרמב"ם שם. ובמכות שם (ועד"ז בתוספתא שם) – בכוכ"ש שינויים. ואכ"מ.

שכל אלו הם תנאים צדדיים שצריכים להיות בערי המקלט למען תועלתו של הגולה²⁵.

טעם נוסף מופיע בדברי ה„אחרונים“²⁶: ייתכן, שבעיר המקלט יתרבו גולים שרצחו, והעיר לא תוכל לקלוט יותר, כי „עיר שרובה רוצחים אינה קולטת“²⁷. לכן מיישבים שם „כהנים לויים וישראלים“ שיהיו תושבי העיר, והם יהיו את הרוב, ולא הגולים.

לפי זה הדין שהוזכר לעיל אינו פרט צדדי בעיר המקלט, אלא הוא קשור לקליטה עצמה. בכל זאת זהו תנאי שלילי, הבא לשלול ולמנוע את החשש שהעיר תיזשב רובה ברוצחים.

אבל מכך שבעל סדר הדורות קושר דין זה לפסוק¹² והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה – שבו נאמרת עצם המצוה של ערי מקלט – מובן, שזוהי הלכה הקשורה לעצם קיום הציור של ערי מקלט. כלומר, לא זו בלבד שאין זה פרט שולי, כיצד על תושבי העיר להתייחס אל הגולה, אלא הלכה זו אינה שלילית בלבד, הבאה לבטל את החשש של התרבות הגולים ואי יכולת העיר לקלוט, אלא זהו ענין חיובי המאפשר ומביא לידי הקליטה בעיר המקלט.

הדבר מוכח יותר גם מלשון הפסוק „והקרייתם לכם ערים“, שלאחר מכן נאמר „ערי מקלט תהיינה לכם“. מכך מובן שהענין של „כי הערים תעשו אותם קריה“ חשוב לעצם היותה עיר, ורק אז חל עליה דין של „עיר מקלט“²⁸ – „ערי מקלט תהיינה לכם“.

יש איפוא להבין: מה ההבדל בין הפרט של „והקרייתם – הערים תעשו אותם קריה“, לבין התנאים האחרים של עיר המקלט?

(25) להצלתו – משום שלא „יהא רגל גואל הדם מצוי“ שם ויארוב לו – פרש"י מכות שם בטעם דלא כרכים גדולים; או לחיותו – שימצא מזונות – פרש"י מכות שם בטעם דאין עושין אותן טירין קטנים ושיהי' במקום שווקים. – ובגמ' מסיים „מאי קרא (הטעם לכולם – כפרש"י) שם „דמתקנין להו לרוצחין דבר שצריכין לו“ וגם גו' (ואתחנן ד, מב) עבדי ל'י' מידי דתהוי ל'י' חיותא“. ולכאורה טעם הריטב"א ע"ז ש„נתמעטו דיוריהן מביאין להם כהנים לויים כו“ הוא יותר צדדי מזה.

(26) צפע"נ למכות שם.

(27) מכות שם, ב.

(28) להעיר משו"ת צפע"נ ג.י. סו"ס נד – ב' גדרים בקליטת ערי מקלט „דכאן העיר וכאן מחמת לויים“.

ד. דיורי עיר מקלט – צבור

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: עיר המקלט קולטת את ההורג נפש, ואסור לגואל הדם להורגו שם, לא רק משום שהרוצח נמצא בתחומה של העיר המסויימת, המגינה עליו, אלא ההגנה קשורה לרוצח עצמו: בהכנסו ל"עיר" הוא הופך לחלק מן הצבור של העיר, ומשום כך הוא זוכה להגנה של זכות הצבור²⁹ של עיר זו.

מתי מחשיבים את העיר כולה על כל תושביה לצבור אחד? – זאת, דוקא כאשר היא מלאה³⁰ באופן של "קריה", מיושבת כולה, או לפחות רובה, בדיוורין, החיים בה בקביעות, ולא באופן ארעי³¹. אך כאשר מתמעטים דיוריה, בטלה המציאות של יושבי העיר כצבור אחד, והם נחשבים רק כפרטים בודדים החיים במקום אחד³².

כלומר, כל הפרטים בהלכה, "אין³³ מושיבין אותן אלא במקום אוכלסין, נתמעטו אוכלוסיהן מוסיפין עליהן, נתמעטו דיוריהן מכניסין לתוכן כהנים לויים וישראלים", הם תנאים ההופכים את העיר מעיר רגילה שחיים בה אנשים בודדים ויחידים ביחד, לעיר אחת שבה חי צבור מסויים.

ויש לומר, שזהו ההסבר לכך ש"מכניסין לתוכן כהנים לויים וישראלים", והמפרשים³⁴ שואלים: מדוע יש ליישב בעיר מכל שלשת הסוגים? ולפי האמור לעיל מובן הדבר: ההורג נפש בשגגה צריך לקבל את הגנת וקליטת הצבור, כך שלא זו בלבד שהוא יהיה חלק מקבוצת יהודים, אלא עליו להיות חלק מצבור

שהוא מעין כלל ישראל³⁵, ודבר זה מתאפשר על ידי ש"מכניסין לתוכן", כתושבים קבועים³⁶, את כל הסוגים של עם ישראל כולו, "כהנים לויים וישראלים".

והסיבה לכך מובנת: ההורג נפש מישראל, פגע³⁷ בכלל ישראל כולו, שהרי כל ישראל הם מציאות אחת, "גוי אחד", וההורג נפש הבדיל את עצמו מן הכלל³⁸ ואף סותר לו ונלחם בו, ולכן³⁹ הגנתו, ויש לומר אף כפרתו⁴⁰, מושגת על ידי היותו חלק מכלל ישראל, באמצעות המצאו בעיר המקלט.

ה. האחדות מגינה

מובא בספרים⁴¹ ש"גואל הדם" מהווה גם רמז לשטן⁴², ההפך לקטרג על יהודי. כאשר יהודי הורג נפש בשגגה רוצה גואל הדם להענישו על שפרכת הדם, על חטאו⁴³, והתורה מאפשרת לו הגנה על ידי עיר מקלט.

כידוע, הגלות לעיר מקלט מהווה כפרה לרוצח בשגגה⁴⁴. אך הכפרה מושלמת רק לאחר שמסתיימת תקופת השהיה בעיר

(35) עפ"י יומתק מ"ש בצפע"ג הל' תרומות בתחלתו (ב, ריש ע"ב): ובעיר מקלט אסור שיה' שם גר תושב וכמש"כ בזה בהל' איסור"ב דהוי כמו ירושלים. (36) עפ"י אולי יש לבאר דיוק לשון הרמב"ם "מכניסין לתוכן" ולא כבש"ס או כבתוספתא (ראה הערה 16) – להורות שהם נעשו כחלק מן העיר. ועצ"ע. (37) להעיר ממכילתא, מכילתא דרשב"י ופרש"י – יתרו יט, כא.

(38) להעיר מדרך מצותך מצות אהבת ישראל. (39) עפ"י יש לבאר דין הנ"ל ד"עיר שרובה רוצחים אינה קולטת" – דאין זה גוה"כ, כ"א, דמכין דאנשי העיר הם הפועלים הגנתו והצלתו, אא"פ שיעשה זה ע"י הרוצחים שבעיר, דאין קטיגור נעשה סניגור.

(40) אף דהכפרה היא לכאורה מצד ההפך מזה – היותו בגלות "גפרד .. מאהביו ומארץ מולדתו" (חינוך מצוה תי) – י"ל דהא בהא תליא: ההתאחדות עם כלל ישראל להיות חלק מהציבור (לאחרי שהרג נפש), הוא דוקא כאשר נעשה "גפרד .. מאהביו (בהיותו במצבו הקודם) ומארץ מולדתו ושוכן כל ימיו עם זרים" אליו במצבו הקודם. (41) ילקוט ראובני שופטים (יט, ד) בשם מדרש. ערכי הכינויים (לבעל סה"ד) ערך גואל הדם. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ב ע' 311.

(42) וראה גם שער הפסוקים משפטים כא, יג. וראה מכות י, א: ד"ת קולטין .. ממה"מ.

(43) סוכה גב, א ושם. ועוד.

(44) ראה מכות ב, ב. חינוך שם. ובכ"מ.

דאזיקער אָרט איז אַ זמן ומקום הכי מסוגל אויף ביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – אַז אַ איד איז מאמין באמונה שלימה, אַז משיח צדקנו, "מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו"ם, און אַלס "משיח ודאי" (דורך דעם וואָס "עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל") – קומט איצטער ממש אַריין אין דעם בית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ער פירט אַלע אידן בתוך כלל ישראל אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

שטייענדיק באלף הששי עצמו, לאחרי "חצות" האלף, לאחרי שנת ה'ת"ק, און לאחרי די פאַרשידענע קיצים וואָס זיינען שוין דורך, בשנת תר"ח וּשנת תרס"ו⁶, ביז – די הכרזה פון נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)⁷, וואָס בשנים אלו איז אַלץ מערער צוגעקומען אין גילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים איז אין דעם צוגעקומען מערער און מערער, ביז – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו אין אַ פינה נידחת בעולם, און ניט נאָר וואָס דאָרטן האָבן דערגרייכט די תוצאות פון הפצת המעינות חוצה, נאָר אויך די מעינות פון פנימיות התורה בעצמם.

(6) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד.

(7) רמב"ם שם.

(8) ראה ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 254. וש"נ.

(9) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 237. אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תפה.

(10) ראה שיחת אחש"פ תשל" (נדפסה בהמשך תרס"ו בהוספות. לקו"ש ח"ז ע' 209).

(11) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה" תש"א-תש"ג (אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ז ע' תל ואילך).

הוספה

בשורת הגאולה

לג.

ווי גערעדט לאחרונה כו"כ פעמים, אז לויט אלע סימני הגאולה איז „הנה זה (משיח) בא"י תיכף ומיד ממש (און דאס וואס משיח איז נאך ניט געקומען איז אינגאנצן ניט פארשטאנדיק).

* * *

דער ענין איז נאך שטארקער געפינענדיק זיך איצטער אין א בית משולש, א ביהכנס, ביהמ"ד און בית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – וואס דאס איז מעין והכנה צו דעם בית המקדש השלישי, וואס איז אויך א בית משולש: ביתי בית תפלה, בית תורה (מקום סנהדרין לעבן לשכת הגזית), און בית גמילות חסדים (וואס ווערט נמשך דורך) הקרבת הקרבנות.

. . . ובפרט אז דערצו איז דאס אויך דער זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, ווען עס ווערט א התגברות חדשה פון (לידת ו)מזל משיח צדקנו, און דערצו נאך – אין דעם יאר ה'תנשא, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, ביז די נפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלמה (אויף וועלכע עס שטייט „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות").

איז דערפון אלעם מובן – אז די איצטיקע צייט און דער

(1) שה"ש ב.ח. ובשהש"ר עה"פ.

(2) ישע"י נ, ז.

(3) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה

מ"ד. סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ב.

(4) ראה בארוכה מכתב בין עשירי בשבט וט"ו בשבט תשמ"ז (לקו"ש חל"א ע' 235 ואילך). סה"ש תשמ"ז – שיחת ש"פ תרומה. וש"נ.

(5) מיכה ז, טו.

לקוטי

דברים

שיחות

המקלט⁴⁵. עיקרה של עיר המקלט היא, כפשוטו של מקרא, ההגנה על הרוצח בשגגה⁴⁶. הן בפשטות – להגן עליו מפני גואל הדם „פן ירדוף .. כי יחם לבבו“⁴⁷, והן מגואל הדם הרוחני, שגם לפני שמתכפר ליהודי על ידי הגלות, ועדיין קיימת אצלו תוצאתו והשפעתו של החטא, הרי על ידי שהייתו בעיר המקלט, אין ביכולתו של גואל הדם לפגוע בו.

וכוח ההגנה של עיר מקלט נובע מהיותה קריה, מקום של אחדות, כדלעיל.

כידוע⁴⁸, כאשר שוררים שלום ואחדות, הרי זו הצלה והגנה, כדברי חז"ל⁴⁹, שאפילו עובדי עבודה זרה, אם שוררים ביניהם שלום ואחדות „כביכול“⁵⁰ אין השטן נוגע בהם (אין מדת הדין נוגעת בהן⁵¹) שנאמר⁵² חבור עצבים אפרים הנח לו. בלי להתחשב במצבם השפל ביותר, בהיותם עובדי עבודה זרה, האחדות מגינה עליהם, ומונעת פגיעה בהם⁵³, עד אשר „אמר“⁵⁴ המקום כביכול איני יכול לשלוט בהם.

וכך גם בהלכה זו, שאף לפני שמתכפר לרוצח בשגגה, הרי האחדות של עיר המקלט מגינה עליו.

ו. „קריה“ – הגנה רוחנית

לפי כל האמור לעיל יובן גם המושג „קריה“ המופיע במלחמת סיוחן ועוג:

כאמור, ריבוי הדיוורין ב„קריה“, מצביע על אחדות של תושבי העיר. ואת זאת מציינת

(45) ראה ריטב"א מכות שם ושם יא, ב. וראה אנציקלופדי תלמודית ערך גלות. וש"נ.

(46) כשם מקלט בל' תרגום „שובתא“ (הצלה). ובפרט קודם גמר דין שאז לא שייך כפרה – תוד"ה אמר מכות שם. וראה צפע"ז מהד"ת לו, ג.

(47) שופטים יט, ו. וראה פרש"י שם.

(48) ראה בארוכה תו"ח נח עג, ג ואילך.

(49) ספרי ובמדב"ר (פי"א, ז) עה"פ (נשא ו, כו) וישם לך שלום. ב"ר פל"ה, ו. תנחומא שבעה ערה 51.

(50) ספרי ובמדב"ר שם.

(51) תנחומא צו ז. שופטים יח.

(52) הושע ד, יו.

(53) ראה גם ירושלמי פאה פ"א ה"א (קרב לסופה) – בנוגע דורו של אחאב, דמכין „שלא ה' להן דילטורין היו יורדין למלחמה ונוצחין“. ע"ש. וראה תו"ח שם עד, סע"ד. (54) ב"ר שם.

התורה, שאצל סיוחן ועוג לא היתה רק עוצמה גשמית רבה ביותר⁵⁵, אלא יותר מכך, היתה אצלם אחדות, עריהם היו בבחינת קריות, וזו היתה עבורם הגנה רוחנית⁵⁶.

כפי שמוצאים גם לגבי בני נח, כפי שמוסבר⁵⁷ שדור הפלגה לא הוכחד כדור המבול, כי⁵⁸ הם „היו נוהגים אהבה ורעות ביניהם, שנאמר“⁵⁹ שפה אחת ודברים אחדים⁶⁰, ואילו דור המבול „היו גולנים והיתה מריבה ביניהם“⁶⁰.

וזהי הגדולה שמדגישה התורה במלחמת סיוחן ועוג „לא היתה קריה אשר שגבה ממנו“, „לא היתה קריה אשר לא לקחנו מאתם“, שאפילו ערים שהיו בבחינת „קריה“, שררו בהן אחדות ושלום, והיתה להן הגנה רוחנית, למרות זאת נצחו בני ישראל גם שם וכבשו גם ערים אלו.

לפי זה מובן, שקריה היא מעלה יותר מערים בצורות, כי⁶¹ זוהי הגנה רוחנית בנוסף, וביותר תוקף, על ההגנות⁶² הגשמיות⁶³. ומשום כך מציינת התורה במלחמת סיוחן רק „לא היתה קריה...“, ולא „ערים בצורות בשמים“, כאמור לעיל בסוף סעיף א'.

(55) ערים בצורות חומה גבוהה דלתים ובריח. ועוד (ראה פרש"י חקת כא, כג. ועוד).

(56) וע"ד ההגנה הרוחנית בנוגע לעוג (פרש"י שם, לד. דברים ג, ב).

(57) ב"ר שם. פרש"י נח יא, ט.

(58) עד"ו הוא באדר"נ פי"ב, ז – בהחילוק בין דור הפלגה ואנשי סדום.

(59) נח שם, א.

(60) ל' רש"י הנ"ל.

(61) וע"ד טעם יראת משה מעוג – ראה פרש"י שבעה ערה 56.

וע"פ מ"ש בתו"ח שם (עה, ב ואילך) שהאחדות קשורה עם השייכות והביטול לאלקות (ע"ש), מובן שההגנה הרוחנית שלו (זכות ששמש את אברהם – „בטל" לו) מוסיפה גם בענין ה„קריה“ – האחדות – שלו.

ועפ"י תומתק ההוספה באריכות „לא היתה קריה אשר לא לקחנו מאתם“ בנוגע לעוג (לא בקיצור – וגם הקריות), ובפרט שכבר נאמר בנוגע לכיבוש דקריה סיוחן, כי אצל עוג ה' ענין הקריה – אחדות – בתוקף יותר.

(62) ובפרט דהגנה גשמית דתוקף הערים לא היתה אצלם, דהרי יצאו מהערים (כנ"ל הערה 7).

(63) וגם ברוחניות הענינים: תוכן העבודה דעיר חומה הו"ע דסור מרע, שהחומה מונע האויב כו' ליכנס תוך העיר; משא"כ תוכן הענין דקריה הוא עבודה חיובית – אחדות.

ז. אחדות אמיתית – רק בישראל

בני ישראל הצליחו להתגבר על האחדות של סיוחן ועוג – למרות שגם אצל בני נח משפיע ענין האחדות והשלום וגורם להם חיוזוק, כדלעיל –

משום שאחדותם היתה חיצונית בלבד, בהתאספותם יחד לשיתוף פעולה, אך אין זו אחדות בעצם המהות.⁶⁴

ומשום כך אין אצל בני נח מהות ומושג של צבור⁶⁵, כי אף לאחר שהם מתאחדים, נשאר כל יחיד כמציאות „פרטית“⁶⁶. ולכן, כאשר בני ישראל נלחמו נגדם בהיותם מאוחדים באחדות יהודית אמיתית⁶⁷, הם הצליחו לבטל את ההגנה של האחדות שהיתה לאויביהם.

ח. אחדות ישראל מול אחדות באומות

אך עדיין יש להבין מדוע דוקא בכיבוש של ארץ סיוחן ועוג מדגישה התורה ענין זה של „לא היתה קריה אשר שגבה ממנו“, „אשר לא לקחנו מאתם“?

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

כיבוש ארץ סיוחן ועוג היה בדרך ולצורך⁶⁸ כיבוש ארץ ישראל. יותר מכך: מבחינות מסויימות נחשב כיבוש זה כתחלת כיבוש ארץ ישראל⁶⁹, ולפי דעות מסויימות נכללת ארץ סיוחן ועוג בהבטחת ברית בין הבתרים⁷⁰.

אחד החידושים העיקריים בכניסת בני ישראל לארץ ישראל הוא, שאז הפכו בני ישראל למציאות של צבור מאוחד, „קהל“,

שלכן התחייבו דוקא אז הדדית⁷¹, ואילו בבבל אין קיימת מציאות זו, ואין תענית צבור בבבל⁷². כלומר בכניסתם לארץ הושלמה מהותם של ישראל, כדברי ה„צפנת פענח“⁷³ „אחר שנכנסו לארץ ישראל נעשו צבור ונעשו מציאות אחת נצחית“, והוא מרחיב ומפרט שם כיצד משפיע הדבר על מספר הלכות⁷⁴.

ולכן דוקא בכיבוש ארץ סיוחן ועוג, כהקדמה והתחלה של כיבוש ארץ ישראל, היה צורך לבטל את ה„קריה“ של סיוחן ועוג – את האחדות של קליפת הטומאה אצל אומות העולם, ומשום כך אף התייצבו סיוחן ועוג בכח ה„קריה“ כדי למנוע מבני ישראל את הכניסה לארץ ישראל.

ואף כוחם של ישראל בכיבוש קריות של ארץ סיוחן ועוג נבע מענין האחדות עצמו, כי היתה לכך חשיבות בכיבוש ארץ ישראל כולה⁷⁵, ולכן היה אז לישראל מעין כח הצבור והקהל שבארץ ישראל, כדי לבטל ולכבוש את הקריות – ה„צבור“ שב„לעומת זה“.

ט. אחדות בגלות ובארץ ישראל

פרשות מטות מסעי ודברים נקראות תמיד בימי בין המצרים⁷⁶. ומוכן, שהמשמעות של „קריה“, המודגשת הן בפרשת מסעי והן בפרשת דברים, קשורה במיוחד לתקופה זו:

הגורם לחורבן ולגלות ישראל היה הפירוד בתוכם, כדברי חז"ל⁷⁷ שהחורבן בא עקב עוון שנאת חנם. מכך מוכן, שהתיקון, של „בין המצרים“, הוא על ידי ביטול הגורם לחורבן, על ידי הוספה וחיוזוק ב„קריה“ של ישראל, באהבת ישראל, עד לאופן של אחדות ישראל מושלמת.

(71) פרש"י נצבים כט, כח – מסנהדרין מג, סע"ב.

(72) פסחים נד, ב. ויש"א. וראה צפע"נ שבהערה 74.

(73) שו"ת צפע"נ (ווארשא) סקמ"ג ס"ב.

(74) ראה גם צפע"נ הל' ברכות פ"י הי"א. מהד"ת צ, ב.

ובב"מ. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ת ע' 123 (סי"א) ובהערה 77.

(75) ראה הערה 69, 68.

(76) ראה של"ה ריש פ' מטות מסעי (שסו, סע"א):

פרשיות שלשה אלה מטות ומסעי ודברים הם תמיד

בשבתות שבין המצרים כו'. וראה לקו"ש שם ע' 408.

וש"נ.

(77) יומא ט, ב.

ובכך יש שני שלבים, כפי שלומדים מהאמור בפרשת מסעי ולאחר מכן בפרשת דברים:

בראש ובראשונה אומרים, שגם כאשר ישראל נמצאים עדיין בתוך הגלות, ב„מסעי בני ישראל“ במדבר העמים⁷⁸, לפני הכפרה על חטאינו, כבר אז ישנה ההגנה נגד „גואל הדם“ על ידי התנהגות באופן של „קריה“ – „והקריתם לכם ערים“ – בני ישראל מאוחדים.

וזהו ההכנה שבאמצעותה מתבטלת ה„קריה“ שלעומת זה – „לא היתה קריה אשר

שגבה ממנו... אשר לא לקחנו מאתם“ – עד לביטול ולכפרה של חטאינו, בשלמות,

ומיד נכנסים לארץ טובה ורחבה⁷⁹, ארץ ישראל, עד אשר „ירחיב ה' אלקיך את גבולך“⁸⁰, לא רק עבר הירדן שנכבש לפני כיבוש הארץ, וכיבוש הארץ, אלא אף ארץ הקיני הקניזי והקדמוני, כדברי הרמב"ם⁸¹,

בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

(משניות ש"פ עקב וש"פ ראה תשמ"א)

(79) שמות ג, ח.

(80) שופטים יט, ח.

(81) הל' רוצח פ"ח ה"ד. וראה רמב"ם הל' מלכים פ"א

ה"ב.

(78) יחזקאל כ, לה. וראה לקו"ת דרושי אלה מסעי

וביאורם. וראה גם בחיי, „אוה"ת ועוד ר"פ מסעי.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד